

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

**до практичних занять
з навчальної дисципліни
«Основи економічної теорії»
обов'язковий компонент освітньо-
професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і
авіадвигунів**

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 26.09.2022 № 9

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 19.09.2022 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 23.09.2022 № 9

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління,
протокол від 29.08.2022 № 2

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, к.е.н.,
спеціаліст вищої категорії, викладач - методист, Пушкар О. І.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., старший викладач Цимбалістова О.А.
2. Зав. кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування, к.е.н., доцент КІ ВНЗ «Університет ім. А. Нобеля» Єфременко А.Г.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5							
Тема № 1. Загальні основи економічної теорії	6	2	-	-	-	4	
Тема № 2. Форми організації суспільного виробництва	8	2	-	2	-	4	
Тема № 3. Суб'єкти ринкової економіки	6	2	-	-	-	4	
Тема № 4. Теорія поведінки споживача	6	2	-		-	4	
Тема № 5. Теорія підприємства: виробництво й витрати	8	2	-	2	-	4	
Тема № 6. Теорія ринкових структур: ринок продукту	5	1	-	-	-	4	
Тема № 7. Ринки факторів виробництва	9	1	-	2	-	6	
Тема № 8. Показники макроекономіки. Макроекономіка і теорія макроекономічної нестабільності	7	1	-		-	6	
Тема № 9. Макроекономічна політика держави	5	1	-	-	-	4	
Тема № 10. Світове господарство	6	2	-	-	-	4	
Тема № 11. Економічні аспекти глобальних проблем	9	2	-	2	-	5	
Всього за семестр № 5	75	18	-	8	-	49	залік

1. Методичні вказівки до практичних занять

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема № 2. Форми організації суспільного виробництва

Навчальна мета заняття: з'ясувати форми суспільного виробництва, сутність ринку та набути навички практичного використання законів грошового обігу та розрахунку темпів інфляції

Кількість годин - 2 години (денна форма).

Місце проведення: навчальний кабінет.

Навчальні питання:

1. Сутність товарного виробництва та причини його виникнення.
2. Товар та його властивості
3. Виникнення грошових відносин. Функції грошей.
4. Грошовий обіг, його закони.
5. Еволюція грошей. Сучасна грошова система.
6. Ринкова економіка.
7. Ринок, його функції, умови формування.
8. Класифікація ринків.
9. Інфраструктура ринку. Біржі.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти:

1. Дайте визначення товару і назвіть його властивості.
2. Чим відрізняється конкретна праця від абстрактної? Яка праця створює вартість товару?
3. Назвіть форми організації суспільного виробництва.
4. Охарактеризуйте безпосередньо суспільне виробництво.
5. Яка залежність між вартістю товару і продуктивністю праці?
6. У чому полягає корисність товару?
7. Що розуміють під суспільно-необхідним робочим часом (СНРЧ)?
8. Яка різниця між ринковою економікою вільної конкуренції і регульованою ринковою економікою.
9. Що таке ринок?
10. Які функції виконує ринок?
11. Назвіть суб'єкти і об'єкти ринку.
12. Які види ринків Ви можете назвати?
13. Назвіть і охарактеризуйте умови виникнення ринку.
14. Дайте визначення інфраструктури ринку.
15. Охарактеризуйте загальну і спеціалізовану ринкову інфраструктуру.
16. Що таке біржа?

Методичні вказівки: при вивченні теми слід пам'ятати, що сьогодні Україні, що б вийти з кризи і досягти значного економічного розвитку, необхідно не тільки досягти миру, а й обрати принципово іншу економічну модель, що передбачає перехід від економіки індустріального типу - до економіки постіндустріального, від ринкової економіки (в грудні 2005р. США та ЄС визнали Україну країною з ринковою економікою) - до змішаної, від державно-монополістичного капіталізму – до народного, від монетаристської і ліберальної економіки – до неоінституційної та дирижистської.

На відміну від індустріальної моделі національної економіки домінуючий тип виробництва і провідний тип власності в постіндустріальному – не промислові, а інтелектуальні.

Фундаментальні економічні науки є основою для всіх економічних наук (методологічна функція). Немає нічого більш практичного ніж хороша теорія. Сьогодні перед світовою економічною теорією стоїть задача з'ясувати

закономірності інформаційно-мережевої економіки та форми співіснування елементів індустріально-ринкової та постіндустріально-інформаційної систем. Довгострокові потреби потребують формування адаптаційних компетентностей, економічного мислення, що позитивно вплине на якість підготовки здобувачів вищої освіти не тільки економічних спеціальностей.

В темі розглядаються форми суспільного виробництва, сутність ринкової економіки.

Міні-лексикон:

Товар, гроші, грошовий обіг, форми організації суспільного виробництва, ринок, ринковий механізм, ринкова економіка, біржа, ринкова інфраструктура.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття здійснюється за допомогою повтору основних понять за темою, контролю теоретичних знань здобувачів освіти .

II. Порядок проведення основної частини заняття реалізується шляхом проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти за допомогою фронтального опитування та формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти, а саме розв'язання задач.

Тестові завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Економічна теорія як наука під назвою політична економія сформувалася:

- а) у період феодального ладу;
- б) у період капіталістичного ладу;
- в) у період монополістичного капіталізму;
- г) у період рабовласницького ладу.

2. Перша наукова школа в економічній теорії:

- а) школа фізіократів;
- б) школа меркантилізму;
- в) класична школа;
- г) марксистська школа.

3. Представниками класичної школи були:

- а) Ф. Кене та А.Р. Тюрго;
- б) Т. Мен та А. Монкретьєн;
- в) А. Сміт та Д. Рікардо;
- г) усі перераховані.

4. Меркантилісти джерелом багатства вважали:

- а) землеробство;
- б) працю у сфері міжнародної торгівлі;
- в) грошовий обіг;
- г) працю в промисловому виробництві.

5. Зазначте установи, які формують спеціалізовану інфраструктуру ринку:

- а) підрозділи Міністерства фінансів у центрі їх філій на місцях;
- б) підприємства зв'язку, транспорту, шляхового господарства;
- в) комерційні банки, біржі, аудиторські фірми.

Практичні завдання для здобувачів вищої освіти:

Задача 1

Сума цін реалізованих за рік товарів – 900 млрд.дол. З них 200 млрд.дол. продано в кредит з відстрочкою платежів до наступного року. Платежі, по яких настав час оплати за операції, здійснені раніше, становлять 150 млрд. дол., взаємопогашені платежі – 50 млрд. дол. Гроші роблять в середньому 8 оборотів на рік.

Визначте:

Кількість грошей, необхідних для обігу.

Задача 2

В країні «У» ціни знизились у середньому на 20%. Пропозиція грошей впала з 20 млрд. гр. од. до 15 млрд. гр.од. Швидкість обігу грошей не змінилися. На скільки відсотків змінився обсяг продаж?

Задача 3

Яку функцію виконують гроші у кожній з нижче наведених ситуацій:

- а) Ваш депозитний рахунок у банку;
- б) купівля автомобіля у кредит;
- в) купівля овочів на ринку;
- г) отримання стипендії;
- д) прайс-лист на побутову техніку, що продається у магазині;
- є) продаж земельної ділянки;
- ж) меню за цінами у студентській їдальні.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Здійснити перевірку і оцінювання виконаних завдань. Підвести підсумок заняття звернув увагу на основні помилки при його виконанні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема № 4. Теорія поведінки споживача

Навчальна мета заняття: одержати навички розрахунку оптимуму споживача відповідно кардиналістській і ординалістській теорії поведінки споживача.

Кількість годин - 2 години (денне).

Місце проведення: навчальний кабінет.

Навчальні питання за темою:

1. Кардиналістський підхід до визначення корисності. Сукупна та гранична корисність.
2. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Перший закон Госсена.

3. Модель споживання набору благ. Рівновага споживача. Другий закон Госсена.
4. Порядкова теорія корисності та її основний показник.

Питання цільових виступів здобувачів освіти:

1. Що таке благо і які види благ Ви знаєте?
2. Поясніть значення поняття „корисність”.
3. Дайте визначення функції корисності.
4. Охарактеризуйте динаміку граничної та сукупної корисності.
5. Сформулюйте перший закон Госсена.
6. Охарактеризуйте рівновагу споживача й еквімаржинальний принцип.
7. Наведіть приклад одно та багато продуктової моделі споживання.
8. Хто такий раціональний споживач?
9. Сформулюйте другий закон Госсена.
10. В чому сутність порядкової теорії корисності?
11. Дайте визначення кривої байдужості і бюджетної лінії.

Методичні вказівки: від тем з політекономії, яка розкриває глибинні економічні взаємозв'язки, економічні закони, переходимо до другого розділу економічної теорії – мікроекономіки, головне завдання якої – з'ясування механізму встановлення і відновлення рівноваги мікросистеми як її оптимального стану (рівноваги споживача, рівноваги виробника, ринкової рівноваги).

В цій темі в кардиналістській та ординалістській теоріях корисності розглядається поведінка раціонального споживача, аналітична і графічна моделі споживацької рівноваги (оптимуму).

На ринку окремого товару відбувається взаємозв'язок попиту і пропозиції і вихід на ринкову рівновагу. Слід пам'ятати про еластичність попиту і пропозиції, про практичне використання теорії еластичності в ціновій політиці фірми, в податковій політиці держави.

Економічна теорія осмислює економічні процеси, обґрунтовує практичні дії у сфері економіки. Сьогодні перед економічною теорією ставиться задача посилити свою світоглядну функцію та практичну спрямованість, економічних знань.

Міні-лексикон:

Корисність, уподобання споживача, гранична корисність, сукупна корисність, перший та другий закони Госсена, еквімаржинальний принцип, оптимум, рівновага споживача, двопродуктова модель споживання, еластичність попиту та пропозиції.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття здійснюється за допомогою повтору основних понять за темою, контролю теоретичних знань здобувачів освіти.
- II. Порядок проведення основної частини заняття реалізується шляхом проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти за допомогою фронтального опитування та формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти, а саме розв'язання задач.

Тестові завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Корисність – це:
 - а) задоволення, яке отримує людина від споживання благ;
 - б) кількість благ, які здатні задовольнити потреби споживача;
 - в) мінімальне задоволення, яке споживач може одержати від споживання певного блага;
 - г) максимальне задоволення, яке споживач може одержати від споживання певного блага.

2. Рівновага споживача передбачає максимізацію:
 - а) обсягу продукції;
 - б) величини прибутку;
 - в) сукупної корисності;
 - г) граничної корисності.

3. Основний показник кардиналістської теорії поведінки споживача:
 - а) MU;
 - б) TU;
 - в) MRS_{XY} ;
 - г) MR.

4. Формула другого закону Госсена для двох продуктової моделі:
 - а) $\frac{MP_x}{P_x} = \frac{MP_y}{P_y}$;
 - б) $\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y}$;
 - в) $MRS = -\frac{\Delta Y}{\Delta X}, U - \text{const}$;

г) правильної відповіді немає.

5. Функція виду $U=f(Q_x, Q_y, \dots Q_n)$ - це функція:

- а) граничної корисності;
- б) кривої байдужості;
- в) загальної корисності;
- г) бюджетної лінії.

6. Принцип спадної граничної корисності (перший закон Госена) означає,

- а) корисність, що має кожна наступна одиниця товару, збільшується із збільшенням кількості придбаного товарів;
- б) при збільшенні споживання блага гранична корисність спадає;
- в) корисність придбаних товарів спадає при збільшенні доходу споживача;
- г) правильної відповіді немає.

7. Основний показник ординалістської теорії корисності:

- а) MU;
- б) TU;
- в) MRS_{xy} ;
- г) P.

8. Гранична норма заміщення товару А товаром В означає:

- а) скільки одиниць товару А споживач одержує, коли ціна товару В зменшується на 1 грошову одиницю;
- б) в якому ступені збільшується гранична корисність, якщо споживання товарів А і В збільшується на 1 одиницю;
- в) скільки одиниць товару В споживач купує, коли його дохід зростає, а споживання товару А залишається попереднім;
- г) від якої кількості одиниць товару А споживач готовий відмовитися в обмін на одержання однієї додаткової одиниці товару В, щоб загальна корисність залишилась незмінною.

9. Положення і нахил кривої байдужості для окремого споживача пояснюється:

- а) його перевагами і розмірами доходу;
- б) тільки цінами купованих товарів;
- в) перевагами, розмірами доходу і цінами купованих товарів;
- г) тільки його перевагами.

10. Два набори благ, які мають однакову корисність, знаходяться на одній:

- а) кривій байдужості;
- б) кривій Енгеля;
- в) бюджетній лінії;
- г) кривій попиту.

11. У випадку, якщо, незважаючи на зміни ціни товару, загальна виручка не зміниться, коефіцієнт цінової еластичності:

- а) більше 1;
- б) менше 1;
- в) дорівнює 0;
- г) дорівнює 1.

12. Якщо ринкова ціна нижче рівноважної, то:

- а) з'являться надлишки товарів;
- б) виникає дефіцит товарів;
- в) формується ринок покупця;
- г) падає ціна ресурсів.

13. При зменшенні ціни на 10 відсотків відбулося підвищення величини попиту на 6 відсотків. Такий попит є:

- а) нееластичним;
- б) еластичним;
- г) одиничної еластичності;
- д) абсолютно еластичним.

Практичні завдання для цільових виступів здобувачів освіти:

Задача 1

Які дії розпочне споживач, при споживанні деякої кількості товарів x і y :

$MU_x = 20$ ютилів/ шт. $P_x = 10$ грн/шт.

$MU_y = 15$ ютилів/ шт. $P_y = 5$ грн/шт.

Задача 2

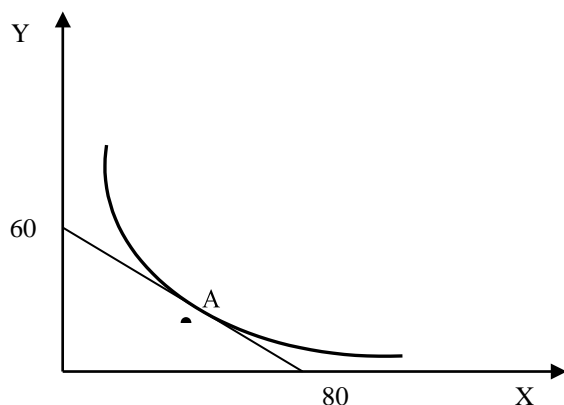
Уявіть собі, що Ви робите вибір між двома товарами x і y , причому гранична корисність кожного з них для Вас наведена в таблиці.

Одиниці товару	MU_x	Одиниці товару	MU_y
1	10	1	8
2	8	2	7
3	6	3	6
4	4	4	5
5	3	5	4
6	2	6	3

Скільки одиниць кожного товару Вам слід купити, щоб максимізувати корисність, якщо Ваш дохід дорівнює 9 дол., а ціни товарів x і y дорівнюють відповідно 2 дол. і 1 дол.? Визначте величину загальної корисності, яку ви одержали. Якщо при інших рівних умовах ціна товару x впала до 1 дол., у яких кількостях Ви придбаєте товар x і y в цьому випадку?

Задача 3

Графічне зображення вибору споживача наведено на рисунку. Рівновага споживача досягається в точці А.

1. Знайдіть величину місячного доходу (I) споживача, якщо відомо, що ціна товару x становить $P_x = 6$ грн.
2. Якою в такому випадку повинна бути ціна товару y .
3. Запишіть рівняння зображеної бюджетної лінії.
4. Визначте граничну норму заміщення MRS_{xy} товару x товаром y у точці А.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Здійснити перевірку і оцінювання виконаних завдань. Підвести підсумок заняття звернувши увагу на основні помилки при його виконанні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема № 5. Теорія підприємства: виробництво й витрати

Навчальна мета заняття: набуття вміння обчислення виробничої функції з одним, двома змінними факторами, показникової виробничої функції та рівноваги виробника

Кількість годин - 2 години (денне).

Місце проведення: навчальний кабінет.

Навчальні питання за темою:

1. Часткова варіація факторів виробництва.
2. Ізокванта варіації. Рівновага виробника.
3. Пропорційна варіація факторів виробництва.
4. Класифікація витрат виробництва.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти:

1. Дайте визначення часткової варіації факторів виробництва.
2. Охарактеризуйте залежність показників сукупного, середнього та граничного продуктів від змінного фактора на прикладі їх графіків.
3. Охарактеризуйте ізокванту та карту ізоквант.

4. Розкрийте економічний зміст граничної норми технологічного заміщення факторів виробництва.
5. У чому полягає суть ефекту масштабу виробництва?
6. Завдяки впливу яких факторів досягається зростаюча чи спадна віддача від масштабу виробництва?
7. Дайте визначення ізокошти, охарактеризуйте її властивості.
8. Розкрийте поняття рівноваги виробника, поясніть, як вона досягається.
9. Дайте визначення траєкторії розвитку підприємства.
10. Охарактеризуйте концепцію мінімально ефективного розміру підприємства.
11. В чому полягає сутність оптимальної виробничої потужності?
12. Дайте порівняльну характеристику теорій споживання і виробництва.
13. Мінімізації яких витрат намагається досягти фірма, плануючи свій розвиток? Як по – іншому їх можна назвати?

Методичні вказівки: при вивченні теми слід пам'ятати, що в попередній темі розглядалася теорія споживання, коли на ринку споживчих благ покупцем була конкретна людина зі своїми смаками, уподобаннями. В даній темі починаємо вивчати теорію виробництва – теорію підприємства, виробництво продукції і витрати на придбання виробничих ресурсів, факторів виробництва, тобто виробник є споживачем на ресурсних або факторних ринках. Виробнича функція – це залежність обсягу виробництва від витрат факторів виробництва: $Q=f(L,K,N)$. Слід звернути особливу увагу на схожість аналітичних і графічних моделей, основного показника двопродуктової моделі споживання і двофакторної моделі виробництва. Треба чітко розрізняти часткову, ізоквантну, пропорційну варіації факторів виробництва, в теорії витрат – бухгалтерські та економічні витрати, прибуток та що означає той факт, коли фірма має додатний бухгалтерський прибуток і від'ємний економічний.

Міні-лексикон:

Економічні витрати, прибуток, виробнича функція Кобба-Дугласа, масштаб виробництва, ізокванта, ізокошта, граничні, середні витрати, граничний продукт, гранична виручка, гранична норма технологічного заміщення фактором x , фактору y .

План проведення заняття:

- I.** Порядок проведення вступу до заняття здійснюється за допомогою повтору основних понять за темою, контролю теоретичних знань здобувачів освіти.
- II.** Порядок проведення основної частини заняття реалізується шляхом проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти за допомогою фронтального опитування та формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти, а саме розв'язання задач.

Тестові завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Виробнича функція показує:
а) витрати, які забезпечують той ч інший обсяг випуску;
б) найбільш вигідний для фірми обсяг випуску за даних цін ресурсів;
в) максимальну кількість продукту ,яку можна одержати, використовуючи різні сполучення заданих вхідних ресурсів;
г) мінімальну кількість продукції, яку можна одержати, використовуючи певну кількість ресурсів.

2. У короткостроковому періоді:
а) виробничі потужності залишаються незмінними;
б) виробники можуть збільшити обсяг випуску тільки за рахунок більш інтенсивного використання наявних виробничих потужностей;
в) обсяги, принаймні, одного з ресурсів неможливо змінити;
г) всі відповіді правильні.

3. Часу достатньо для зміни кількості застосованої праці, але недостатньо для зміни кількості капіталу. Такий період:
а) довготерміновий;
б) миттєвий;
в) короткотерміновий;
г) не має виміру.

6. Для обрахунку граничного продукту змінного фактора знаходять:
а) загальний обсяг випуску продукції, який відповідає певній кількості змінного фактора за умови незмінності усіх інших факторів;
б) відношення сукупного продукту змінного фактора до кількості цього фактора, що зайнята у виробництві;
в) додаткову продукцію від додаткової одиниці змінного фактору;
г) відношення граничного продукту до кількості змінного фактора, що зайнята у виробництві.

7. На протязі довготермінового періоду:
а) усі фактори виробництва змінні;
б) усі фактори виробництва постійні;
в) фірма не може змінити розміри виробничих споруд, але може змінити ступінь завантаження машин і обладнання;
г) фірма не може змінити ні розміри виробничих споруд, ні кількість машин і обладнання.

8. В короткостроковий період діяльність компанії характеризується функцією $Q = 32 \cdot L^{1/2}$. За умови найму 4 робітників рівень середньої продуктивності праці складе:
а) 64;
б) 8;
в) 32;

г) 16.

9. Зі зростанням обсягу виробництва ізокванта буде зміщуватися:

- а) праворуч вниз;
- б) праворуч вгору;
- в) ліворуч вниз;
- г) ліворуч вгору.

10. Який показник не відноситься до теорії виробництва:

- а) MP_x ;
- б) MC ;
- в) $MRTS_{XY}$;
- г) MRS_{XY} ?

11. Уявіть графік, на якому праця позначається на горизонтальній осі, а капітал на вертикальній. Коли граничний продукт праці дорівнює 5 і граничний продукт капіталу дорівнює 10, то чому дорівнює гранична норма заміщення капіталу працею:

- а) $1/2$;
- б) $2/1$;
- в) 5;
- г) 10?

12. Будь – яка точка, що знаходиться на ізокванті, означає:

- а) кількість виробленого продукту;
- б) обсяг продукту в грошовому виразі;
- в) комбінацію фізичних обсягів ресурсів, що забезпечує певний рівень виробництва;
- г) суму витрат.

13. Фірма працює за технологією, що відображається виробничою функцією $Q = L^{0.6} \cdot K^{0.9}$. Яка віддача від масштабу притаманна цій технології:

- а) постійна;
- б) спадна;
- в) зростаюча;
- г) за даних умов не можливо визначити?

14. Фірма працює за технологією, відображеною виробничою функцією: $Q = K \cdot L$. Ціна праці складає 8 грош. од., ціна капіталу — 16 грош. од. Тоді рівняння рівноваги має вигляд:

- а) $\frac{K}{L} = 2$;
- б) $\frac{K}{L} = \frac{1}{2}$;

в) $K \cdot L = \frac{1}{2}$;

г) $K \cdot L = 2$.

15. У довгостроковому періоді:

а) не існує поділу витрат на постійні і змінні;

б) всі витрати є сталими;

в) всі витрати є змінними;

г) правильні відповіді (а) і (в).

16. Альтернативні витрати на отримання освіти в коледжі містять в собі:

а) заробітну плату, яку Ви отримували б, якби Вам не потрібно було б відвідувати коледж;

б) кошти, витрачені на підручники;

в) кошти, витрачені на їжу;

г) плату за навчання.

17. Який фактор збільшує змінні витрати фірми:

а) підвищення орендної плати;

б) підвищення процентної ставки на банківські кредити;

в) підвищення заробітної плати основних робітників;

г) підвищення заробітної плати інженерно-технічних робітників.

18. Величина економічного прибутку розраховується за формулою:

а) загальна виручка мінус економічні витрати;

б) загальна сума доходу від реалізації продукції;

в) зовнішні витрати мінус внутрішні;

г) загальна виручка мінус бухгалтерські витрати.

Практичні завдання для цільових виступів здобувачів вищої освіти:

Задача 1

Виробнича функція фірми задається формулою $Q=5K^{0.4}L^{0.6}$. Ціна праці становить 50 грош. од., ціна капіталу – 100 грош. од. Витрати на виробництво дорівнюють 1 000 грош.од./період.

1. Визначте функції граничної продуктивності факторів.

2. Знайдіть оптимальний рівень залучення факторів.

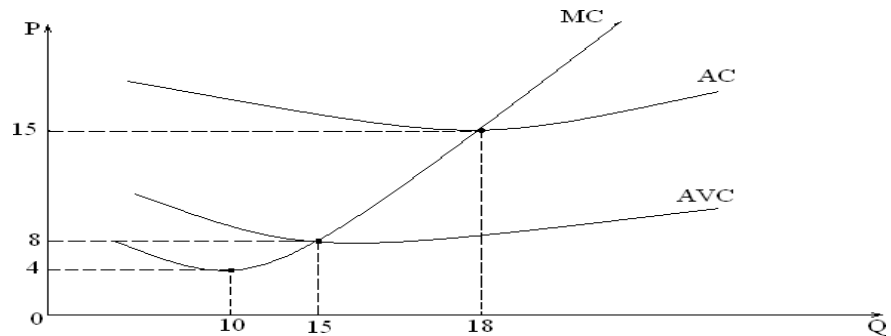
3. Визначте, як зміниться обсяг випуску продукції, якщо адміністрація фірми ухвалить рішення збільшити використання факторів удвічі.

Задача 2

Функція загальних витрат підприємства має вигляд: $TC = 150 + 5Q + 2Q^2$. Розрахуйте FC, MC, ATC, AFC, AVC як функції від Q. При якому обсязі випуску продукції ATC має мінімальне значення?

Задача 3

Ви створили власну фірму. По закінченні року, за розрахунками бухгалтера, прибуток склав 10 млн.гр.од. Наскільки прибутковим виявився Ваш бізнес, з Вашої точки зору, приймаючи до уваги той фактор, що Вам довелося залишити роботу, яка приносила дохід у розмірі 2 млн.гр.од. Крім того у створенні фірми Ви вклали власні гроші у розмірі 100 млн.гр.од. Ставка процента складає 20% річних. Чи одержите Ви економічний прибуток і чому він буде дорівнювати?

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Здійснити перевірку і оцінювання виконаних завдань. Підвести підсумок заняття звернувши увагу на основні помилки при його виконанні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема № 9. Макроекономічна політика держави

Навчальна мета заняття: набуття вміння використання інструментів фінансової і монетарної політики.

Кількість годин - 2 години (денне).

Місце проведення: навчальний кабінет.

Навчальні питання за темою:

1. Вади ринку. Економічні функції держави.
2. Фінансова політика як складова стабілізаційної політики держави.
3. Монетарна політика.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти:

1. Охарактеризуйте переваги ринку.
2. Назвіть головні складові економічної політики держави.
3. Поясніть стратегії активізму та антиактивізму.
4. Яка різниця між дискреційною і недискреційною фінансовою політикою?
5. Назвіть інструменти монетарної політики.
6. Поясніть сутність передавального механізму монетарної політики.
7. Що таке вмонтовані, або автоматичні, стабілізатори?

Методичні вказівки: при вивченні теми треба пам'ятати про два підходи к проблемі макроекономічної рівноваги за умов повної зайнятості. Класична теорія макроекономічної рівноваги: звичайний стан економіки – рівноважний за

повної зайнятості, але коли економіка країни виходить з цього стану то абсолютно гнучкі ціни: на ринку товарів і послуг (ціна і тариф) на ринку праці (зарплата), на ринку грошей (ставка проценту) відновлюють рівновагу, тобто ринкового механізму достатньо.

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки: ціни не є абсолютно гнучкими (ефект хроповика), макроекономічна рівновага за умов повної зайнятості – це виключення, а не система, вийти на яке можливо тільки за допомогою державного регулювання економіки, оптимальної фінансової і монетарної політики. Треба звернути увагу на дискреційну фінансову політику, її інструменти, мультиплікатори та недискреційну фінансову політику, автоматичні стабілізатори; на сутність інструменти і мультиплікатори монетарної політики.

Під час спаду виробництва або економічної кризи (глибокого і тривалого спаду) державне регулювання економіки треба посилювати.

Міні-лексикон:

Ефект хроповика, фінансова політика (дискреційна і недискреційна), мультиплікатори, автоматичні стабілізатори, монетарна політика, облікова ставка, норма обов'язкових банківських резервів, операції на відкритому ринку.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття здійснюється за допомогою повтору основних понять за темою, контролю теоретичних знань здобувачів освіти.

II. Порядок проведення основної частини заняття реалізується шляхом проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти за допомогою фронтального опитування та формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти, а саме розв'язання задач.

Практичні завдання для здобувачів вищої освіти::

Задача 1

Національний банк вирішив збільшити пропозицію грошей на 330 млрд. грн.. На скільки треба збільшити грошову базу за умови, що коефіцієнт готівки дорівнює 0,3, а резервна норма становить 15 %.

Задача 2

НБУ купив у комерційних банків державні облігації на суму 500 млн. грн.. Як може змінитися пропозиція грошей, якщо комерційні банки повністю використовують свої кредитні гроші за умови, що норма банківських резервів дорівнює 20 %.

Задача 3

Рівноважний ВВП країни дорівнює 300 млрд.грн.од. Уряд вирішує збільшити видатки в країні і зменшити податки на 10%. Визначте зміну ВВП, якщо гранична схильність до споживання дорівнює 0,8.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Здійснити перевірку і оцінювання виконаних завдань. Підвести підсумок

заняття звернув увагу на основні помилки при його виконанні.

3. Рекомендована література

Основна література:

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: Навчальний посібник – К.: Знання, 2014. – 711 с.
2. Базилевич В.Д. Економічна теорія: політекономія: практикум: Навчальний посібник – К.: Знання, 2013. – 496 с.
3. Базиліук А.В., Дерій Ж.В., Концева В.В., Хоменко І.О. Економічна теорія. Практикум: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ., 2012.-312с.
4. Башнянин Г.І. Політична економія. Навчальний посібник. – К.:ЦУЛ, 2013. – 410 с.
5. Осецький В.Л. Політекономія: Навчальний посібник – К.: НАУ, 2013. – 380 с.
6. Майовець Є.Й. Економічна теорія: Навчальний посібник– Львів: ЛНУ ім. І.Франка. – 2011. – 399 с.
7. Моцелюк Н.В. Політична економія. Ч.3. Економічний розвиток. Сучасні економічні системи. Світове господарство: Навчальний посібник – К.:ЦУЛ, 2014.-168с.
8. Федоренко В.Г. Політична економія: Підручник-К.: Алерта, 2015. – 487с.
9. Сірко А.В.Економічна теорія: Політекономія:Підручник – К.:ЦУЛ, 2014.-416с.
10. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Політична економія: Навчальний посібник – К.: Кондор – Видавництво, 2013. – 464 с.
11. Старчик Н.В., Носач І.В. Мікроекономіка: Підручник – К.: ЦУЛ, 2012. – 480 с.
12. Якобчук В.П. Економічна теорія: Навчальний посібник – К.:Ліра – К,2015 – 408с.

Допоміжна література:

1. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ., 2012. – 280 с.
2. Вотамянук О.З. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка - Львів: Інтелект – Захід, 2011. – 656 с.
3. Луценко Г.П. Курс економічної теорії: практика і теорія: Електронний посібник – Кременчук: КЛК НАУ, 2011. – 207 с.
4. Носова О.В. Національна економіка: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ, 2013. – 512 с.
5. Мельникова В.І. Національна економіка: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ, 2012. – 248 с.
6. Лопух К.В. Сучасний монетаризм: Монографія – К.: ЦУЛ, 2015.-272с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua